

Сорт «Овідій» належить до середньорослих сортів із добре розвиненою кореневою системою. Колос білий, середньої щільності, забезпечує хорошу зернистість. Висока зимостійкість дозволяє вирощувати сорт у Степу. Сорт стійкий до хвороб, зокрема до борошнистої роси та бурої іржі. Для цього сорту властива висока врожайність у південних регіонах України.

Сорт «Леда» відносно високорослий сорт із щільним колосом. Зерно біле, крупне, добре виповнене. Висока зимостійкість і стійкість до захворювань робить цей сорт ефективним для вирощування в умовах достатньої вологи. Сорт Забезпечує стабільно високі врожаї.

В результаті досліджень сортів озимої пшениці вивчалися унікальні морфологічні особливості, що дозволяє фермерам обирати сорти залежно від агрокліматичних умов та цілей вирощування. Ці сорти забезпечують високу продуктивність та стійкість до стресових факторів, що є вирішальним для успішного землеробства.

Список використаних джерел

1. Лифенко С. П., Єриняк М. І., Наконечний М. Ю. Методи та результати селекції високоінтенсивних сортів пшениці м'якої озимої в умовах Півдня України. Зб. наук. праць СГІ – НЦНС. 2016. Вип. 27 (67). С. 23–35.
2. Литвиненко М. А., Лифенко С. П., Наконечний М. Ю. та ін.; за ред. Соколова В. М. Каталог сортів та гібридів: науково-методичні рекомендації. Одеса: СГІ – НЦНС, 2020. 176 с.
3. Василюк П. М. Наукове обґрунтування стабільності прояву морфологічних ознак пшениці м'якої (*Triticum aestivum* L.) при проведенні кваліфікаційної експертизи на ВОС.
4. Устинова Г. Л., Самойлик М. О., Лозінський М. В., Уліч О. Л., Уліч Л. І. Продуктивність і адаптивні властивості нових сортів пшениці. Агроном. 2024. DOI: <https://www.agronom.com.ua/produktivnist-i-adaptivni-vlastyvosti-novyh-sortiv-pshenytsi/>

УДК 633.857.4:631.5(477.7)

СОРТОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГІРЧИЦІ ПОСІВНОЇ

Кутняк В.Є., аспірант
Федорчук М.І., доктор с.-г. наук, професор,
зав. кафедри ґрунтознавства та агрохімії
Миколаївський національний аграрний
університет, м. Миколаїв

Різноманіття хрестоцвітих культур, зокрема гірчиці, створює широку генетичну базу для селекції нових високопродуктивних сортів, адаптованих до регіональних умов вирощування. У результаті багаторічних досліджень на Прикарпатській державній сільськогосподарській дослідній станції сформовано значну колекцію зразків хрестоцвітих культур, яка є цінним вихідним матеріалом для селекційної роботи, спрямованої на підвищення урожайності та покращення якості насіння [1]. Одним із ключових елементів технології вирощування гірчиці є використання високопродуктивних сортів. У сучасних умовах сорт виступає не лише засобом реалізації науково-технічних досягнень у землеробстві, а й важливою ланкою комплексу організаційно-технологічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва та адаптацію до екстремальних погодних умов. Підвищення інтересу до цієї культури зумовлене її високою ринковою вартістю [1].

Беручи до уваги різнобічне господарське значення гірчиці та її невибагливість до ґрунтово-кліматичних умов, культура привертає значну увагу науковців і виробників як ефективна сировинна база для забезпечення рослинних ресурсів у сільському господарстві. Саме гірчиця біла займає вагоме місце серед олійних культур завдяки високій рентабельності виробництва та стабільному попиту на насіння [2]. Зростання попиту на ринку та впровадження сортів, адаптованих до місцевих умов, забезпечує одержання стабільно високих урожаїв.

За результатами досліджень ефективно використання сортового потенціалу за адаптивних технологій вирощування дозволяє отримувати у виробничих умовах до 2,5–2,7 т/га насіння гірчиці сарептської та 1,8–2,0 т/га гірчиці білої [3]. Таким чином, сорт є одним із головних чинників підвищення врожайності та якості насіння.

Висока рентабельність вирощування гірчиці (до 100 %), наявність сформованого ринку збуту, зокрема експортного, обумовлюють її стратегічну доцільність для господарств різних форм власності. Для умов Південного Степу України гірчиця виступає перспективною альтернативою соняшнику, сприяючи оптимізації структури посівних площ і стабілізації прибутковості виробництва. Цю тенденцію підтверджують результати досліджень, що засвідчують ефективність вирощування культури в агрокліматичних умовах південного регіону [4].

Сорт гірчиці сизої Пріма (*Brassica juncea* L.) належить до безерукових олійних ярих форм із високим потенціалом урожайності та стабільними показниками якості насіння. Тривалість вегетаційного періоду становить близько 90 діб. Висота рослин коливається в межах 125–185 см, залежно від забезпеченості вологою. Насіння характеризується високим умістом олії — до 43 %, при цьому частка ерукової кислоти не перевищує 1 %, що визначає високу якість олії як для харчової, так і технічної переробки [5].

Сорт відзначається стійкістю до вилягання та обсіпання насіння, середньою толерантністю до основних хвороб і шкідників. Оптимальні показники врожайності формуються за норм висіву 1,4–1,6 млн схожих насінин на гектарі міжряддя 15 см, що забезпечує рівномірне розміщення рослин та ефективно використання світла. За умов Південного Степу України сорт проявляє високу адаптивність, проте є помітно чутливим до посухи, тому для реалізації потенціалу продуктивності необхідні ранні строки сівби та добір попередників, які зберігають запаси вологи в орному шарі. У сприятливі роки потенційна урожайність сягає 2,8 т/га [5].

Сорт гірчиці білої Веснянка (*Sinapis alba* L.) належить до ранньостиглих сортів універсального використання — придатних для вирощування як на насіння, так і на зелений корм або сидерат. Тривалість вегетаційного періоду становить 82–90 діб, що дозволяє максимально ефективно використати весняну вологу та уникнути негативного впливу літньої спеки [5]. Насіння містить до 31 % білка, а маса тисячі насінин досягає 50–60 г, що забезпечує однорідність урожаю.

Сорт характеризується високою стійкістю до обсіпання (9 балів), посухостійкістю (8 балів) та резистентністю до хвороб, зокрема філостиктозу (9 балів). В умовах Південного Степу найвищу продуктивність забезпечує ранній посів і норми висіву 1,2–1,4 млн насінин/га. Навіть за нестачі вологи Веснянка формує стабільний урожай завдяки своїй екологічній пластичності, що робить її придатною також для змішаних посівів або використання як попередника зернових культур [5].

Агрокліматичні умови Південного Степу України забезпечують достатню кількість тепла для успішного вирощування гірчиці, однак дефіцит вологи у фазу цвітіння є лімітуючим чинником продуктивності. Серед досліджуваних сортів більш урожайним виявився сорт Веснянка, який формує більшу масу рослин і кількість стручків. Оптимальна ширина міжрядь, за результатами попередніх досліджень, становить 30 см, що забезпечує найкраще поєднання густоти стояння та освітлення посівів [5]. Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення технології

вирощування гірчиці посівної у господарствах Миколаївської, Херсонської та Запорізької областей.

Список використаних джерел

1. Гуринович С. Й., Харук І. Д., Соловка В. І., Мельник У. М. Різноманіття хрестоцвітих культур на Прикарпатській державній сільськогосподарській дослідній станції. Генетичні ресурси рослин. 2021. № 29. С. 52–61. DOI: <https://doi.org/10.36814/pgr.2021.29.05>
2. Случак Т. В., Бойко О. І., Вишневський В. С., Вишнівський П. С. Агробіологічні основи вирощування гірчиці білої (*Sinapis alba* L.) в умовах Лісостепу України. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2021. № 2. С. 33–39.
3. Жернова Н. П. Вплив способів сівби на продуктивність гірчиці сарептської. Агроном. 2012. URL: <https://www.agronom.com.ua/vplyv-sposobiv-sivby-ta-porm-vysivu-na>
4. Поляков І. В., Журавель В., Буділка Г. Гірчиця — альтернативна олійна культура для Південного Степу України. Пропозиція. 2013. № 3. URL: <https://propozitsiya.com/articles/tekhnolohiyi-vyroshchuvannya/hirchytsya-alternatyvna-oliyna-kultura>
5. Жуйков О. Г. Гірчиця в Південному Степу: агроекологічні аспекти і технології вирощування. Херсон: Грінь Д. С., 2014. 416 с.